

Spis treści

Przedmowa 5

Rozdział 1. Homo transgressivus: wprowadzenie 9

1.1. Spojrzenie alternatywne 9

1.2. Charakterystyka koncepcji transgresyjnej 13

1.3. Koncepcja transgresyjna w systemie wiedzy 17

1.4. Treść książki 19

Część 1. Rodzaje działań transgresyjnych 21

Rozdział 2. Działania celowe 22

2.1. Charakterystyka celów 22

2.2. Wartość wyników działania 24

2.3. Wyniki wielowartościowe (poliwalentne) 29

2.4. Subiektywne prawdopodobieństwo wyników. Pojęcie ryzyka 33

2.5. Wybór działania ryzykownego 37

2.6. Sukces i niepowodzenie 39

2.7. Uwagi końcowe 41

Rozdział 3. Działania ochronne i transgresyjne 43

3.1. Rozróżnienia wstępne 43

3.2. Rodzaje działań ochronnych (zachowawczych) 45

3.3. Działania transgresyjne. Pojęcie granicy osiągnięć 47

3.4. Cztery światy transgresji 50

3.5. Transgresje paradoksalne 52

3.6. Analiza porównawcza 53

3.7. Transgresja jako pojęcie naturalne 57

3.8. Typowe nieporozumienia 59

3.9. Uwagi końcowe 60

Rozdział 4. Działania ekspansywne 61

4.1. Ekspansja i twórczość 61

4.2. Ekspansja materialna 62

4.3. Ekspansja interpersonalna. Transgresje kratyczne 65

4.4. Ekspansja symboliczna 68

4.5. Transgresje emancypacyjne 70

4.6. Transgresje temporalne 74

4.7. Skutki nie kontrolowanej ekspansji	76
4.8. Ekspansja a stosunki międzyludzkie	77
4.9. Uwagi końcowe	78
Rozdział 5. Działania twórcze i innowacyjne	80
5.1. Nowe spojrzenie	80
5.2. Kryteria twórczości	81
5.3. Dwa modele twórczości	84
5.4. Struktura procesu twórczego	86
5.5. Inhibitory i stymulatory zewnętrzne	92
5.6. Efekty procesu twórczego	96
5.7. Uwagi końcowe	97
Rozdział 6. Mity i iluzje	99
6.1. Mity i iluzje jako transgresje	99
6.2. Ogólna charakterystyka mitów	101
6.3. Mity a iluzje	105
6.4. Mity i iluzje walentne	106
6.5. Mity i iluzje posybilne	109
6.6. Dwoista treść mitów i iluzji	110
6.7. Koncepcja bilansowa	111
6.8. Uwagi końcowe	113
Rozdział 7. Struktury urojeniowe	114
7.1. Poszukiwanie ciągłości	114
7.2. Tematyka i struktura urojeń	116
7.3. Proces tworzenia urojeń	119
7.4. Rodzaje ekspresji	123
7.5. Funkcje struktur urojeniowych	125
7.6. Antecedensy urojeń	126
7.7. Uwagi końcowe	128
Rozdział 8. Transgresje a bieg życia ludzkiego	129
8.1. Sekwencje działań	129
8.2. Rozdziały i epizody biograficzne	130
8.3. Badania biograficzne	134
8.4. Sekwencja transgresji a rozwój człowieka	136
8.5. Orientacja ochronna i transgresyjna	139
8.6. Samoprezentacja	140
8.7. Uwagi końcowe	143
Część 2. Mechanizm działań transgresyjnych	145
Rozdział 9. Ogólny model motywacji	146
9.1. Dwa rodzaje motywacji	146
9.2. Motywacja homeostatyczna. Zaspokojenie potrzeb	149
9.3. Motywacja heterostatyczna: ludzkie żądze	152
9.4. Kryterium optymalizacji i satysfakcji	156

9.5. Motywacja a cele jednostki	157
9.6. Od napięcia motywacyjnego do realizacji	160
9.7. Uwagi końcowe	161
Rozdział 10. Motywacja niespecyficzna	163
10.1. Motywacja niespecyficzna i specyficzna	163
10.2. Pogarszanie się sytuacji (deterioryzacja)	164
10.3. Zmiana standardów regulacji	168
10.4. Kontrowersje teoretyczne. Algorytm spartański	171
10.5. Uwagi końcowe	173
Rozdział 11. Motywacja hubrystyczna	175
11.1. Dwa rodzaje motywacji specyficznej	175
11.2. Struktura motywacji hubrystycznej	176
11.3. Dwie formy dążeń hubrystycznych	180
11.4. Zbiorowa motywacja hubrystyczna	184
11.5. Dane historyczne i filozoficzne	185
11.6. Dane psychologiczne	188
11.7. Źródła motywacji hubrystycznej	195
11.8. Motywacja hubrystyczna a motywacja władcza	198
11.9. Uwagi końcowe	199
Rozdział 12. Motywacja poznawcza	201
12.1. Poza zasadą przyjemności	201
12.2. Funkcjonowanie motywacji poznawczej	204
12.3. Niezgodność informacyjna: dysonans poznawczy	206
12.4. Struktury przyczynowe. Teoria atrybucji	208
12.5. Motywacja poznawcza a twórczość	211
12.6. Konflikt motywacyjny. Zjawisko dewiacji hedonistycznej	213
12.7. Polimotywacja działań transgresyjnych	214
12.8. Uwagi końcowe	216
Rozdział 13. Antycypacja wyników działania	218
13.1. Procesy antycypacyjne	218
13.2. Strefa oczekiwania i strefa niespodzianki	219
13.3. Heurystyka ekstrapolacji: „Jak było, tak będzie”	222
13.4. Ocena prawdopodobieństwa sukcesu. Heurystyka Kolumba	224
13.5. Iluzje pozytywne	229
13.6. Rola wymiarów osobowości	231
13.7. Uwagi końcowe	233
Rozdział 14. Wartościowanie wyników antycypowanych	234
14.1. Wartościowanie a motywacja	234
14.2. Wartości użyteczne i symboliczne	235
14.3. Ocena wartości pozytywnych i negatywnych	239
14.4. Autoteliczna wartość działania. Inwersja motywacyjna	242
14.5. Iluzje walentne	244
14.6. Uwagi końcowe	246

Rozdział 15. Wolność wyboru działania	247
15.1. Wolność indywidualna a transgresja	247
15.2. Relacyjne pojęcie wolności indywidualnej	248
15.3. Poczucie swobody	251
15.4. Wolność zewnętrzna	253
15.5. Wolność wewnętrzna	254
15.6. Wartość wolności	257
15.7. Uwagi końcowe	259
Rozdział 16. Wybór działania transgresyjnego	261
16.1. Wybór jako akt woli	261
16.2. Wybór w zadaniach zamkniętych i otwartych	262
16.3. Strategia wyboru transgresyjnego	266
16.4. Spostrzeganie i akceptacja ryzyka	271
16.5. Moment wyboru działania	274
16.6. Uwagi końcowe	275
Rozdział 17. Programy działań transgresyjnych	277
17.1. Pojęcie programu	277
17.2. Cechy programów transgresyjnych	278
17.3. Programy działań twórczych i innowacyjnych	282
17.4. Programy działań ekspansywnych	290
17.5. Psychiczne koszty wykonywania programów	292
17.6. Uwagi końcowe	293
Rozdział 18. Emocje. Zjawisko przesunięcia afektywnego	295
18.1. Rola emocji	295
18.2. Poznanie a emocje	296
18.3. Emocje aktualne i antycypowane	298
18.4. Zjawisko przesunięcia afektywnego	300
18.5. Emocje a motywacja specyficzna	303
18.6. Emocje jako heurystyki	305
18.7. Uczucie żalu	307
18.8. Uwagi końcowe	309
Rozdział 19. Sukces, niepowodzenie, niespodzianka	311
19.1. Między antycypacją a rywalizacją	311
19.2. Sukces: zjawisko przesunięcia determinacji	312
19.3. Następstwa sukcesu. Hipoteza egotyzmu	315
19.4. Następstwa niepowodzenia	318
19.5. Niespodzianka. Przygodowość życia	321
19.6. Uwagi końcowe	324
Rozdział 20. Mechanizmy inkrementalne	326
20.1. Mechanizmy paliatywne: próba uogólnienia	326
20.2. Analiza mechanizmów obronnych	328

- 20.3. Analiza mechanizmów inkrementalnych 332
- 20.4. Faworyzacja subiektywna 334
- 20.5. Deprecjacja interpersonalna 337
- 20.6. Idealizacja 339
- 20.7. Zbiorowe mechanizmy inkrementalne 340
- 20.8. Uwagi końcowe 341

Część 3. Osobowość: umysł i wola 343

- Rozdział 21. Osobowość w systemie interakcji 344
  - 21.1. Trzy składniki koncepcji człowieka 344
  - 21.2. Model interakcyjny 345
  - 21.3. Osobowość: spojrzenie historyczne 351
  - 21.4. Wielość koncepcji osobowości 354
  - 21.5. Selektywny opis osobowości 356
  - 21.6. Uwagi końcowe 358
- Rozdział 22. Umysł jako układ poznawczy 359
  - 22.1. Między tradycją a współczesnością 359
  - 22.2. Umysł: medium — kod — treść 361
  - 22.3. Problem świadomości. Hipoteza „transgresja — świadomość” 367
  - 22.4. Procesy antycypacyjne 371
  - 22.5. Procesy oceny ważności. Tworzenie hierarchii 373
  - 22.6. Typy umysłowości ludzi 375
  - 22.7. Uwagi końcowe 377
- Rozdział 23. Wola jako układ kierowniczy 379
  - 23.1. Kontrowersje terminologiczne 379
  - 23.2. Funkcjonowanie woli 381
  - 23.3. Zakłócenia w funkcjonowaniu woli 384
  - 23.4. Spór o determinację działania 386
  - 23.5. Wola i pojęcie ograniczonej determinacji 389
  - 23.6. Odpowiedzialność człowieka 393
  - 23.7. Uwagi końcowe 395
- Rozdział 24. Koncepcja transgresyjna: osiągnięcia i perspektywy 396
  - 24.1. Zasada użyteczności 396
  - 24.2. Wkład do wiedzy psychologicznej 398
  - 24.3. Krytyczna ocena koncepcji 402
  - 24.4. Psychoanaliza 404
  - 24.5. Psychologia humanistyczna 406
  - 24.6. Psychologia poznawcza 408
  - 24.7. Dwie drogi 411

Bibliografia 412

440 Summary 427

